

Endelig skal for en god ordens skyld nævnes, at humanitære indsatser kan finde sted på anmodning fra et lands regering - og dermed ikke kræver et mandat fra Sikkerhedsrådet og ikke umiddelbart kan betegnes som interventioner, uagtet at magtanvendelse vil kunne finde sted. Således har Danmark såvel i 1997 som i 1999 deltaget i indsatser i Albanien med et humanitært sigte på invitation fra den albanske regering. Første indsats havde et mandat fra Sikkerhedsrådet, mens dette ikke var tilfældet ved den anden indsats i marginen af Kosovo-konflikten.

3. Humanitær intervention med mandat fra FN's Sikkerhedsråd

Som et minimumskrav for anvendelse af militær magt i medfør af FN-pagtens artikel 42 må der foreligge en »trussel mod freden«. FN-pagten indeholder imidlertid ikke nogen definition af dette begreb. Da FN-pagten blev forhandlet, var det forudsat, at en trussel mod fred og sikkerhed måtte indebære en væsentlig risiko for en væbnet konflikt mellem to stater. Oprindeligt omfattede begrebet således ikke interne konflikter i en stat. FN-pagten har overladt det til Sikkerhedsrådet at afgøre, hvornår der foreligger en sådan trussel mod freden. Sikkerhedsrådet har anlagt en bred fortolkning af dette begreb, således at det også omfatter interne konflikter i en stat med alvorlige humanitære konsekvenser.

DUPI-redegørelsen peger konkret på en række vigtige tilfælde, hvor humanitær intervention har fundet sted med eksplicit mandat fra FN's Sikkerhedsråd: Det drejer sig bl.a. om indsatser i det tidligere Jugoslavien (1991-1995), Somalia (1992), Haiti (1993) og Øst Timor (1999).

Sikkerhedsrådet har i adskillige tilfælde anset en humanitær nødsituation afstedkommet af borgerkrige med alvorlige brud på den humanitære folkeret eller grove og massive menneskerettighedskrænkelser begået af en stats regering, som en trussel mod den internationale fred og sikkerhed. I Haiti (indtil videre et enestående tilfælde) anså Sikkerhedsrådet en voldelig omstyrning af den demokratisk valgte regering som en trussel imod international fred.

Sikkerhedsrådet har også henvist til internationale følgevirkninger af interne konflikter, som udgørende en trussel i mod freden (eksempelvis i Sydafrika, Irak, Haiti og Kosovo)

Sikkerhedsrådets praksis kan ses som udtryk for, at det internationale samfund inden for FN's rammer og på grundlag af FN pagtens principper må være i stand til at handle på humanitært

grundlag, når grove og systematiske krænkelser af menneskerettigheder eller den humanitære folkeret gør sig gældende.

4. Humanitær intervention uden mandat fra FN's Sikkerhedsråd

FN-pagten indeholder ikke nogen direkte hjemmel til anvendelse af militær magt med henblik på at forhindre eller standse omfattende krænkelser af menneskerettighederne eller den humanitære folkeret.

Det er i Danmarks og det internationale samfunds interesse, at internationale forbindelser finder sted på grundlag af folkerettens regler. Folkerettens normer kan imidlertid kun overleve, hvis staterne i almindelighed accepterer - og efterlever - dem.

Der opstår derfor et dilemma i forbindelse med humanitær intervention uden mandat fra FN's Sikkerhedsråd mellem på den ene side det folkeretlige forbud mod militær magtanvendelse og på den anden side et politisk og moralsk ønske blandt mange stater om at gribe ind over for handlinger, der fører til voldsomme menneskelige lidelser. Det store spørgsmål er, hvordan man finder den rigtige balance mellem på den ene side at opretholde og styrke den gældende internationale retsorden og på den anden side ønsket om - om nødvendigt med magt - at afvise grove og massive menneskerettighedskrænkelser.

De humanitære interventioner, som Sikkerhedsrådet har givet mandat til i f.eks. Somalia, Haiti og Øst Timor illustrerer, at humanitær intervention under tiden er nødvendig. Men DUPI-udredningen konkluderer, at statspraksis hverken er tilstrækkelig omfattende eller generelt accepteret i det internationale samfund til, at det fastslås, at humanitær intervention uden mandat fra Sikkerhedsrådet er blevet en del af folkeretlig sædvane.

Ifølge udredningen findes der dog (i de senere år) tre tilfælde hvor humanitær intervention har fundet sted uden forudgående mandat fra Sikkerhedsrådet.

I 1990 intervererede Den Økonomiske Organisation af Vestafrikanske Stater (ECOWAS) i Liberia for at bringe den blodige borgerkrig til ophør og genoprette orden i landet. Sikkerhedsrådet gav efterfølgende sin tilslutning til interventionen.

Interventionen (flyforbudszoner) i Irak siden 1991 under ledelse af USA, Storbritannien og Frankrig med henblik på at sikre de humanitære